

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”

Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности у Београду именовало је Комисију за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под насловом “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења” кандидата ИГОРА САРАЈЛИЋА у саставу: Бојан Суђић, редовни професор ФМУ, председник Комисије; мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор ФМУ, ментор; др Тијана Поповић Млађеновић, редовни професор ФМУ, коментор; мр Весна Шоуц Тричковић, редовни професор ФМУ, члан комисије и др ум. Жељка Милановић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду, члан Комисије.

На основу увида у докторски уметнички пројекат кандидата Комисија за процену и одбрану докторског уметничког пројекта подноси **Извештај** који садржи уводно образложење, биографију кандидата, анализу докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног дела рада, критички осврт и оцену референата и закључак са образложењем уметничког доприноса уметничког пројекта.

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Игор Сарајлић је пријавио тему докторског уметничког пројекта бр. 02-14/9-21 од 19. марта 2021. године под називом: „Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“ .

На основу предлога Катедре за дириговање, Веће Факултета на седници од 7. априла 2021. године донело је одлуку бр. 01-842/21 од 8. априла 2021. године о именовану Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу:

др ТИЈАНА ПОПОВИЋ - МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор,

мр БИЉАНА РАДОВАНОВИЋ - БРКАНОВИЋ, редовни професор, и

др ум. ЖЕЉКА МИЛАНОВИЋ, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

Веће Факултета на седници од 12. маја 2021. године донело је одлуку бр. 01-1024/21 од 12. маја 2021. године о усвајању позитивног Извештаја бр. 01-1010/21 од 11. маја 2021. године Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта ИГОРА САРАЈЛИЋА под називом: „Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“.

Сенат Универзитета уметности је на седници од 27. маја 2021. године донело одлуку бр. 7/302 од 31. маја 2021. године (наш бр. 01-1165/21 од 2. јуна 2021. године) којом се одобрава рад на реализацији докторског уметничког пројекта. За ментора на изради докторског уметничког пројекта одређена је мр Биљана Радовановић - Бркановић, редовни професор, а за коментора др Тијана Поповић – Млађеновић, редовни професор.

На основу обавештења ментора бр. 01-1148/22 од 3. јуна 2022. године и предлога Катедре за дириговање, Веће Факултета на седници одржаној 8. јуна 2022. године донело је одлуку о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **ИГОРА САРАЈЛИЋА** под називом: “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“, у саставу:

БОЈАН СУЋИЋ, редовни професор, председник Комисије,

мр БИЉАНА РАДОВАНОВИЋ - БРКАНОВИЋ, редовни професор, ментор,

др ТИЈАНА ПОПОВИЋ - МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор, коментор,

мр ВЕСНА ШОУЦ ТРИЧКОВИЋ, редовни професор,

др ум. ЖЕЉКА МИЛАНОВИЋ, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Игор Сарајлић је рођен 1988. године у Сарајеву. Завршио је основне (2010) и мастер академске студије (2011) на Факултету музичке уметности у Београду, студијски програм Извођачке уметности, модул Дириговање, у класи проф. мр Биљане Радовановић Бркановић. На завршној години основних и на години мастер академских студија, као један од хиљаду најбољих студената у Србији, био је стипендиста Министарства омладине и спорта РС. Године 2010. је похађао Мастер клас дириговања у Бечу “Universitat fur Musik und darstellende Kunst Wien”, у класи професора Марк Стрингера (Mark Stringer) и класи професора Владимира Кирађијева (Vladimir Kiradjiev). Након завршених мастер студија заснива радни однос у Музичкој школи „Стеван Мокрањац“ у Пожаревцу, где ради до данас. Током овог периода, са Вокално-инструменталним ансамблом „Мозаик“, Гудачким оркестром и камерним групама Музичке школе „Стеван Мокрањац“ из Пожаревца одржао је око 170 наступа и целовечерих концерата, а освојио је и бројне награде на међународним и домаћим такмичењима. Тренутно је на докторским академским студијама на Факултету музичке уметности у Београду, студијски програм Извођачке уметности, модул Дириговање, у класи проф. мр Биљане Радовановић Бркановић. Као студент докторских студија, у оквиру међународне размене студената *Еразмус+ програму мобилности*, део свог студијског програма остварио је у Литванији на Lithuanian Academy of Music and Theatre, у класи професора Деинијуса Павилониса (Dainius Pavilionis), имајући прилику да ради са три Литванска оркестра: LMTA student orchestra, St. Christopher chamber orchestra i Lithuanian Armed Forces Headquarters orchestra. Поред већ реченог, као диригент, наступао је и са оркестром Факултета музичке уметности, Симфонијским оркестром и Мешовитим хором Министарства одбране „Станислав Бинички“, оркестром „Spirit of Europe“, Нишким симфонијским оркестром, Камерним ансамблом „Аморосо“ из Лесковца, Lithuanian Armed Forces Headquarters orchestra, као и бројним хоровима и певачким друштвима.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ ДЕЛА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Концертно извођење *Симфоније оријента* Јосипа Славенског – јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта – одржано је 1. јула 2022. године у Атријуму Капетан-Мишиног здања, са почетком у 21:00 час.

Програм концерта:

Јосип Славенски, *Симфоније оријента*

I Пагани (*Musica ritmica*)

II Јевреји (*Musica coloristica*)

III Будисти (*Musica architectonica*)

IV Хришћани (*Musica melodica*)

V Муслимани (*Musica articulata*)

VI Музика (*Musica dinamica*)

VII Песма раду (*Musica harmonica*)

Учесници:

Симфониски оркестар и Хор Министарства одбране „Станислав Бинички“ са солистима

Диригент: Игор Сарајлић

Вокални солисти:

Лара Калапиш – алт

Елдин Хусеинбеговић – тенор

Андрија Секулић – баритон

Милош Гашић – бас

Професори, сарадници и студенти Факултета уметности Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици

Концертмајстор: Владимир Кох

Електроника: Ана Ѓњатовић, композитор и Ана Софреновић, глас

Дизајнери анимације и видео пројекције: Естер Милентијевић и Александра Арванитидис

Сценске игре и кореографија: Вера Обрадовић Љубинковић

Редитељ: Јована Крстић

Техничка подршка: Лука Чубрило

Дизајнери звука: Зоран Маринковић и Милош Маринковић

Дизајнер светла: Гордана Пантелић

Предмет докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића био је диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења. У складу са тим, аутор је фокус теоријских и уметничких истраживања усмерио ка реактуелизацији и ревитализацији *Симфоније Оријента* кроз визуру савременог приступа њеној поставци и интерпретацији, односно њеној трансформацији у мултимедијалне оквире кроз синтезу различитих области уметности (музичке, примењених уметности и дизајна и драмских уметности). Изабрано дело, с обзиром на нестандартну форму, организацију ритмичког и мелодијског материјала, латентну хармонију проистеклу из фолклорних напева као и његове поетичке, стилске и естетске карактеристике, даје диригенту крајивну слободу у процесу поставке и конципирања интерпретације ван стандардног начина концертног извођења. Иако инспиративна, улога диригента у овако замишљеном концепту симбиозе музике са другим уметничким областима и медијима (видео пројекција, анимација, сценске игре, електроника, осветљење) захтевала је комплексан приступ осмишљавању концертног извођења у окружењу и амбијенту другачијем од уобичајеног. Захтевни задаци постављени пред диригента, подразумевали су не само рад са вокалним солистима, хором и симфонијским оркестром, већ и рад са дизајнерима видео пројекција и анимација, кореографом, композитором електронског парта, дизајнером осветљења и режисером, као и њихову међусобну координацију.

Концертном извођењу *Симфоније Оријента* претходила је анализа и припрема за адаптацију партитуре. Једина доступна партитура била је у форми аутографа и два преписа. На страницама ових партитура налази се велики број назнака, исписаних шаблона, сугестија и коментара, чије порекло је било тешко утврдити – да ли припадају

композитору или су накнадно дописиване од стране извођача и диригената. Управо због тога је била неопходна анализа оригиналног рукописа и одбацивање свих назнака које нису композиторове. Уз задржавање обима импозантног извођачког апарата које сама партитура захтева, приступило се ревидирању и дигиталном нотографисању партитуре. Намера аутора је била да обезбеди прегледност нотног записа и прилагоди партитуру индивидуалном извођачком концепту. Овако приређену партитуру пратило је и издвајање солистичких, хорских и инструменталних штимова што је додатно олакшало процес припреме концертног извођења овог дела. На тај начин, партитура је доживела редакцију и припрему за штампу, што ће уједно бити и прва штампана верзија *Симфоније Оријента*.

Полазна хипотеза да ће мултимедијално концертно извођења *Симфоније Оријента* бити у складу са идејом Славенског о свеобухватној уметности и виђењем музике кроз спектар боја, потврђена је и композиторовим знацима о коришћењу визуелних светлосних ефеката и кореографији, које никад није реализовао, а које се налазе на скицама композиција које припадају истом идејно-тематском кругу коме припада и *Симфонија Оријента*.

Диригент Игор Сарајлић је приликом реализације докторског уметничког пројекта користио различите истраживачке методе. Историјска метода је примењена током проучавања релевантне литературе као упоришта за стицање увида у живот и стваралаштво Јосипа Славенског, као и разматрање његове позиције условљене друштвеним и идеолошким околностима времена у коме је живео. Применом методе анализе садржаја, која је и најзаступљенија метода у истраживању, спроведено је детаљно аналитичко сагледавање мелодијске и ритмичке организације материјала, формалне структуре, модернистичких композиционих поступака и осталих компоненти музичког израза, што чини основу извођачког и сценског концепта дела. Компаративна метода је коришћена приликом упоредне анализе различитих извођења *Симфоније Оријента* ради уочавања другачијих интерпретативних решења и проналажења места у партитури која, ослобођена директне композиторове интенције, остављају простор диригенту да изрази лично виђење, разумевање и тумачење дела. Ова метода је коришћена и приликом редактуре и дигиталног нотографисања партитуре. Тумачење резултата теоријског и уметничког истраживања спроведено је употребом дескриптивне методе.

Анализа писаног дела докторског уметничког пројекта

Писани део пројекта садржи 92 странице методолошког и теоријског истраживања. Рад, осим апстракта на српском и енглеском језику, увода, закључка, списка коришћене литературе и прилога, обухвата четири главне целине/поглавља:

1. Симфонија Оријента – стваралачка поетика
2. Адаптација и приређивање партитуре
3. Осмишљавање интерпретације у корелацији са компонентама музичког израза
4. Симбиоза музике са другим уметничким медијима

У првом поглављу (Симфонија Оријента – стваралачка поетика) приказани су биографски и библиографски подаци, који се односе на контекст окружења и времена у коме Славенци ствара као и осврт на естетске, поетске и стилске карактеристике композиција које припадају истом тематско-идејном кругу *Симфоније Оријента*. Приказом семантичких поља и појмова који се понављају у стваралаштву Славенског и њиховим учовањем, аутор пружа јасан и свеобухватан увид у композиционе интенције.

Друго поглавље (Адаптација и приређивање партитуре) се односи на анализу и припрему за адаптацију и дигиталну нотографију партитуре. Овако приређену партитуру пратило је и издвајање појединачних солистичких, хорских и инструменталних штимова што је допринело прегледности и олакшало процес припреме концертног извођења симфоније. Урађена је и упоредна анализа четири наведене партитуре (аутограф, два преписа и редигована верзија партитуре), приказане уочене грешке и недостаци у њима, и детаљно објашњена и образложена нова решења.

У трећем поглављу (Осмишљавање интерпретације у корелацији са компонентама музичког израза) су детаљно описане фазе припрема и саме реализације пројекта. Рад са импозантним извођачким апаратом (хор, оркестар, солисти, плесачи) подразумевао је јасну концепцију и изузетно сложен и обиман ангажман аутора, вештину у координисању свим елементима овако постављеног и замишљеног мултимедијалног пројекта. Игор Сарајлић у овом поглављу јасно дефинише кораке од почетних читачких проба до великог финала.

У четвртном поглављу (Симбиоза музике са другим уметничким медијима) описани су начини придруживања различитих медија (видео пројекције, анимација, електроника,

светлосне инсталације и кореографски садржај) у циљу креирања мулти/интер/медијалног 'окружења' *Симфоније Оријента*. Наведена су искуства у процесу рада, и начини сарадње и координисања диригента са ауторима мултимедијалних садржаја.

КРИТИЧКИ ОСВРТ И ОЦЕНА РЕФЕРЕНАТА

Кантата *Симфонија Оријента* Јосипа Славенског, изведена је 01.07.2022. у дворишту Капетан Мишиног здања које је за ту прилику било испуњено до последњег места. Импазантан извођачки апарат који су чинили су хор и оркестар ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, хор и оркестар студената и професора Факултета уметности у Косовској Митровици и солисти Милош Гашић, Андрија Секулић, Лара Калапиш и ванвременски вокал Елдина Хусеинбеговића. Уз то, кореографија која, обојена светлошћу и сенкама прати музички садржај, као и изузетно успео електронски слој у последњем ставу уз реминисценције текстова свих претходних ставова (композитор Ана Гњатовић), потенцира модернистичка и мултикултурна значења и вредности овог дела . Савременом поставком, која одговара данашњем добу (мултимедијалност, анимација, употреба асоцијативних видео радова на скриновима) Симфонија Оријента, иако настала 1934, не губи на вредности већ напротив остаје доследна својој дубоко хуманој идеји и поруци.

Спроведена теоријска и уметничка истраживања Игора Сарајлића, као и огромно знање и труд на припреми новог дигиталног издања партитуре, значајно ће допринети реактуализацији и ревитализацији *Симфоније Оријента* која се до сада, иако несумњиве уметничке вредности, веома ретко налазила на концертном подијуму.

У извештају о провери оригиналности докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића “**Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења**”, спроведеног 30.09.2022., констатовано је да степен подударности износи 2%, чиме је потврђено да је писани део докторског уметничког пројекта аутентичан.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Улога диригента у овако замишљеном концепту симбиозе музике са другим уметничким дисциплинама показала је, осим несумљивог диригентског нерва и јасне визије и тежње ка савременом и иновативном изразу, и сасвим изгледне организационе способности и спретност у координисању различитих уметничких елемената и садржаја једног уметничког пројекта. Тако је *Симфонији Оријента* Јосипа Славенског, инвентивношћу диригента и целокупног ансамбла, на један сасвим нов и оригиналан начин, овом делу удахнуо нови живот и учинио га поново актуелним. Комисија са задовољством констатује да јавна уметничка презентација и писани део уметничког пројекта представљају важан и драгоцен допринос уметничкој области дириговања, у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија. Из тог разлога комисија предлаже већу Универзитета уметности да кандидату Игору Сарајлићу одобри одбрану докторског уметничког пројекта **“Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”**.

Комисија:

мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор ФМУ у Београду

др Тијана Поповић Млађеновић, редовни професор ФМУ у Београду

Бојан Суђић, редовни професор ФМУ у Београду

мр Весна Шоуц, редовни професор ФМУ у Београду

др ум. Жељка Милановић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”, аутора Игора Сарајлића, констатујем да утврђено подударарење текста износи 2 %. Овај степен подударности последица је случајних поклапања одређених скупова речи који се уобичајено појављују у литератури и библиографских података о коришћеној литератури, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

Ментор

**мр Биљана Радовановић Бркановић,
редовни професор ФМУ**